

Briselē, 22.10.2020.
COM(2020) 664 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Ziņojums par to, kā tiek īstenota un darbojas Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 17. maija Regula (ES) 2017/1004 par Savienības sistēmas izveidi datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē un par atbalstu zinātniskā ieteikuma izstrādei saistībā ar kopējo zivsaimniecības politiku, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 199/2008 (pārstrādāta redakcija)

{SWD(2020) 229 final}

IEVADS

Lai varētu īstenot zvejniecības pārvaldību saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku (KZP)¹, kuras pamatā ir labākais pieejamais zinātniskais ieteikums, ir būtiski, lai tiktu izmantoti uzticami un pilnīgi dati. Galvenais instruments attiecībā uz datu vākšanu un pārvaldību² ir Regula (ES) 2017/1004³ (“datu vākšanas sistēmas regula” jeb “DVS regula”), kas ir tās 2008. gada priekšteces pārstrādāta versija⁴. DVS nosaka saskaņotu pieeju attiecībā uz dalībvalstu veiktu bioloģisko, vides, tehnisko un sociālekonomisko datu vākšanu Savienības mērogā par zvejniecības, akvakultūras un pārstrādes nozarēm (Komisijas dienestu darba dokumenta (KDDD) 1. pielikums).

Saskaņā ar DVS regulas 23. pantu Eiropas Komisijai ir jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums par šīs regulas īstenošanu un darbību. Ar šo ziņojumu šis pienākums ir izpildīts.

DVS uzsver uz galalietotāju vērstu pieeju un datu vākšanas reģionalizāciju, izveidojot reģionālās koordinācijas grupas (RKG). Saskaņā ar DVS dalībvalstis izpilda savu datu vākšanas pienākumu ar valsts darba plānu starpniecību un ziņo par īstenošanu gada ziņojumos. Pirmo reizi dalībvalstis var iesniegt arī jūras baseinu līmenī koordinētus reģionālos darba plānus, kas papildina (vai aizstāj) valsts darba plāna attiecīgās daļas.

Ar DVS regulu Komisija tiek pilnvarota pieņemt tādus Komisijas lēmumus par Savienības daudzgadu programmas izveidi datu vākšanas nolūkā (Savienības daudzgadu programma), kuros detalizēti būtu noteikti dalībvalstu datu vākšanas pienākumi. 2017.–2019. gada Savienības daudzgadu programma⁵ jau bija daļēji saskaņota ar DVS regulu; 2020.–2021. gada Savienības daudzgadu programma⁶ (kas sastāv no diviem Komisijas lēmumiem) ir pilnībā balstīta uz DVS regulu. Kopš 2014. gada Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF)⁷ sniedz dalībvalstīm finansiālu atbalstu datu vākšanas darbībām.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1380/2013 (2013. gada 11. decembris) par kopējo zivsaimniecības politiku un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1954/2003 un (EK) Nr. 1224/2009 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2371/2002 un (EK) Nr. 639/2004 un Padomes Lēmumu 2004/585/EK (OV L 354, 28.12.2013., 22. lpp.).

² Citos tiesību aktos var būt noteikti neatkarīgi datu vākšanas pienākumi, piemēram, Dzīļjūras regulā, Kontroles regulā; arī starptautiskajās saistībās, piemēram, ICCAT regulā, daudzgadu plānā zilās tunzivs krājumu atjaunošanai Atlantijas okeāna austrumu daļā un Vidusjūrā, daudzgadu plānā Vidusjūras zobenzivs krājumu atjaunošanai, NAFO regulā, CCAMLR regulā, SPRFMO regulā un Tunzivs reģionālo zvejniecības pārvaldības organizāciju regulā.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1004 (2017. gada 17. maijs) par Savienības sistēmas izveidi datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē un par atbalstu zinātniskā ieteikuma izstrādei saistībā ar kopējo zivsaimniecības politiku, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 199/2008 (OV L 157, 20.6.2017., 1. lpp.).

⁴ Padomes Regula (EK) Nr. 199/2008 (2008. gada 25. februāris) par Kopienas sistēmas izveidi datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē un par atbalstu zinātniskā padoma izstrādei saistībā ar kopējo zivsaimniecības politiku (OV L 60, 5.3.2008., 1. lpp.).

⁵ Padomes Regula (EK) Nr. 199/2008 (2008. gada 25. februāris) par Kopienas sistēmas izveidi datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē un par atbalstu zinātniskā padoma izstrādei saistībā ar kopējo zivsaimniecības politiku (OV L 60, 5.3.2008., 1. lpp.).

⁶ Komisijas Deleģētais Lēmums (ES) 2019/910 (2019. gada 13. marts), ar ko izveido Savienības daudzgadu programmu par bioloģisko, vidisko, tehnisko un sociālekonomisko zvejniecības un akvakultūras datu vākšanu un pārvaldību (OV L 145, 4.6.2019., 27. lpp.).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 508/2014 (2014. gada 15. maijs) par Eiropas jūrlietu un zivsaimniecības fondu un ar ko atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2328/2003, (EK) Nr. 861/2006, (EK)

TIESĪBU AKTU ĪSTENOŠANA UN DARBĪBA

1. Galvenie dalībnieki datu vākšanas sistēmā

1.1. Dalībvalstis

Dalībvalstis ir atbildīgas par datu vākšanu un glabāšanu, primāro datu kvalitāti un pilnīgumu, kā arī datu aizsardzību saskaņā ar juridiskajiem pienākumiem. Visās dalībvalstīs ir izveidota datu vākšanas, glabāšanas un pārvaldīšanas sistēma, un visas dalībvalstis ir iesniegušas valsts darba plānus (2017.–2019. gadam un 2020.–2021. gadam) apstiprināšanai Komisijā. Darba plānu īsteno viens vai vairāki zinātniskie institūti dalībvalstī, nereti tas ir atkarīgs no zvejniecības apmēra un daudzveidības.

Saskaņā ar juridiskajiem pienākumiem visas dalībvalstis organizē koordinācijas sanāksmes valsts līmenī un ir iecēlušas valsts koresponentu, kurš ir atbildīgs par iekšējo koordināciju, par to, lai dati tiktu darīti pieejami galalietotājiem, kā arī par saziņu ar Komisiju. Stabils valstu koresponentu tīkls (Zivsaimniecības datu vākšanas ekspertu grupas apakšgrupas ietvaros) ir ievērojami sekmējis sadarbību starp Komisijas dienestiem un valstu administrācijām.

1.2. Reģionālās koordinācijas grupas

Saskaņā ar reģionalizācijas pieeju RKG atbalsta DVS īstenošanu un var iesniegt reģionālos darba plānus, kas uzlabo koordināciju attiecīgajos jūras baseinos, lai veidotu vēl labāku pamatu uzticamam zinātniskajam ieteikumam. Komisija piedalās kā dalībniece gada un starpsesiju sanāksmēs. Galalietotāji piedalās kā novērotāji (KDDD 2. pielikums).

Kopš DVS regulas stāšanās spēkā ir izveidotas sešas jaunas RKG. Divas no tām 2019. gadā apvienojās, tātad pašlaik ir piecas RKG: Baltijas jūras RKG; Atlantijas okeāna ziemeļu daļas, Ziemeļjūras un Ziemeļu Ledus okeāna austrumu daļas RKG; Vidusjūras un Melnās jūras RKG; Lielo pelaģisko sugu RKG; un Tālējūras zvejniecības RKG (KDDD 2. pielikums). Sociālekonomiskos jautājumus koordinē Viseiropas ekonomikas jautājumu plānošanas grupa (*pan-European Planning Group on Economics, PGECON*).

1.3. Galalietotāji

Galalietotāji sniedz zinātnisko ieteikumu, vai arī viņiem ir pētniecības vai pārvaldības intereses saistībā ar zivsaimniecības nozares datu (zinātnisko) analīzi. Galvenie galalietotāji ir šādi:

- i) Starptautiskā Jūras pētniecības padome (*ICES*), kas sniedz zinātnisko ieteikumu par jūras resursiem Atlantijas okeāna ziemeļrietumu daļā;
- ii) Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komiteja (*ZZTEK*), kas ir Komisijas ekspertu grupa, kura sniedz ieteikumu par virkni jautājumu (tostarp par datu vākšanu, izmetumu politiku, resursu izmantošanu Vidusjūrā un flotu ekonomiku);

- iii) reģionālo zvejniecības pārvaldības organizāciju (RZPO) zinātniskās komitejas saskaņā ar ilgtspējīgas zivsaimniecības partnerattiecību nolīgumiem un citas starptautiskas organizācijas.

Galalietotāji ir arī Komisijas dienesti (Kopīgais pētniecības centrs (*JRC*), Jūrlietu un zivsaimniecības ĢD), piemēram, nolūkā veikt zvejniecības un akvakultūras ekonomisko analīzi. DVS ļauj izmantot datus plašam galalietotāju lokam. Galveno galalietotāju grupa ziņošanas perioda laikā nav sevišķi mainījusies, ir pievienojušies tikai daži jauni galalietotāji.

Galalietotāji saņem datus, izmantojot dalībvalstīm adresētus datu pieprasījumus (*data calls*) vai saskaņā ar ziņošanas pienākumiem (reģionālo zvejniecības pārvaldības organizāciju gadījumā⁸). 2017.–2019. gadā tika izpildīti 72 datu pieprasījumi un ziņošanas pienākumi (KDDD 3. pielikums).

1.4. Reģionālo datubāzu mitinātāji

Reģionālās datubāzes atvieglo galalietotāju darbu jūras baseinos. Datubāzes ļauj pārskatīt datu pilnīgumu un uzticamību, kā arī labot un samazināt datu kļūdas.

Pastāv vienota reģionālā datubāze attiecībā uz četriem jūras baseiniem Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā (Baltijas jūra, Ziemeļjūra, Eiropas Savienības ziemeļrietumu un dienvidrietumu daļas ūdeņi). Reģionālo datubāzi *Fishframe* mitina *ICES*, kas glabā, pārvalda un izmanto šos datus. *ICES* izpilda datu pieprasījumus, izmantojot citu datubāzi (*Intercatch*) (KDDD 3. pielikums). Līdztekus ieteikumam par krājumiem šī datubāze ļauj *ICES* sagatavot un sniegt reģionālos pārskatus par zivsaimniecību un paraugu vākšanas modeļus komerciālajai zvejai. *ICES* mērķis ir integrēt abas datubāzes vienā reģionālā datubāzē un aplēšu sistēmā.

Attiecībā uz Vidusjūru un Melno jūru reģionālā datubāze nav izveidota, lai gan vairākkārt tika analizētas tās īstenošanas iespējas. Komisija turpina savus centienus ar mērķi identificēt šīs datubāzes mitinātāju.

JRC mitina ES mēroga datubāzi, kurā iekļauti zivsaimniecības un akvakultūras dati, tostarp publiski pieejami dati. *JRC* sagatavo datus par konkrētiem tematiem (piem., flotes līdzsvars, zvejas piepūles režīmi), atbalstot Komisijas dienestus un ZZTEK konsultatīvajā darbā, taču tos izmanto arī trešās puses savā pētniecības darbā. *JRC* atbalsta darbu DVS ietvaros, mitinot Datu nosūtīšanas uzraudzības instrumentu (*Data Transmission Monitoring Tool*) un DVS tīmekļa vietni⁹.

1.5. Eiropas Komisija

Komisijai — papildus tam, ka tā īsteno savas tiesības ierosināt tiesību aktus, — ir vairākas lomas DVS ietvaros, lai nodrošinātu tās pareizu īstenošanu. Komisija apstiprina dalībvalstu darba plānus (laikposmā no 2017. līdz 2020. gadam tika pieņemti 54 dalībvalstu darba plāni /

⁸ Kad Komisija pārstāv ES kā līgumslēdzēju pusi reģionālajās zivsaimniecības pārvaldības organizācijās, tā institucionālu iemeslu dēļ lūdz dalībvalstīm iesniegt nepieciešamos datus un ziņojumus un nosūta šos datus organizācijām. Izņēmums ir Vidusjūras Vispārējā zivsaimniecības komisija (*GFCM*), jo tās gadījumā daļu datu nosūta pašas dalībvalstis.

⁹ <https://datacollection.jrc.ec.europa.eu/index.html>.

grozījumi) un novērtē to īstenošanu, izskatot gada pārskatus (laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam tika izskatīti 77 gada pārskati), — pēc tam, kad tos izvērtējusi ZZTEK.

Komisija atbalsta dalībvalstis un RKG datu vākšanas pienākumu īstenošanā un uztur ciešu un regulāru saziņu, veicot apmeklējumus un organizējot sanāksmes (KDDD 4. pielikums).

Komisija arī periodiski pārbauda to, vai dalībvalstis izpilda EJZF finansējuma kritērijus, novērtējot dalībvalstu datu pārraides kvalitāti un uzticamību.

1.6. Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komiteja

DVS regulā ir noteikts, ka ZZTEK ir zinātniskā struktūra, kas izvērtē dalībvalstu darba plānus un gada pārskatus, kā arī ar datiem saistītus jautājumus kopumā.

Lai nodrošinātu datu prasību zinātnisko kvalitāti, ar ZZTEK (KDDD 5. pielikums) tiek apspriesta arī Komisijas lēmumu izstrāde un pieņemšana (piem., Savienības daudzgadu programma, darba plānu un gada pārskatu veidnes) un datu kvalitātes jautājumi saistībā ar šiem lēmumiem.

1.7. Zivsaimniecības datu vākšanas ekspertu grupa un Zvejniecības un akvakultūras komiteja

Komisijas Zivsaimniecības datu vākšanas ekspertu grupai¹⁰ ir šādas apakšgrupas:

- i) *Valstu korespondentu grupa* DVS īstenošanas koordinēšanai dalībvalstīs;
- ii) *Sadarbības sanāksme* RKG koordinēšanai jautājumos, kas pārsniedz jūras reģionu robežas;
- iii) *PGECON sociālekonomisko datu vākšanas koordinēšanai*;
- iv) *Datu IT sistēmu grupa* — neaktīva.

Īstenošanas perioda laikā apakšgrupu sanāksmes notika katru gadu. Šīs apakšgrupas ir sniegušas ieteikumu par dažādiem tematiem.

Zvejniecības un akvakultūras komiteja ir sniegusi pozitīvu ieteikumu par 2020.–2021. gada Savienības daudzgadu programmas projektu (īstenošanas lēmuma daļu).

2. Galvenie instrumenti un darbības datu vākšanas sistēmas ietvaros

2.1. Savienības daudzgadu programma

DVS regulā ir noteikts, ka ir jāizstrādā Savienības daudzgadu programma, kurā noteiktas detalizētas datu vākšanas prasības dalībvalstīm, uzskaitīti obligātie jūrā veicamie zinātniskie apsekojumi un noteiktas datu vākšanas robežvērtības. Pienākumi saskaņā ar Savienības daudzgadu programmu atspoguļo konstatētās galalietotāju vajadzības attiecībā uz datiem (KDDD 6. pielikums).

2017.–2019. gada Savienības daudzgadu programmai¹¹ sekoja divi Komisijas lēmumi¹² par Savienības daudzgadu programmu 2020.–2021. gadam, kura tika pieņemta 2019. gada sākumā.

¹⁰ <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=2750>.

Pašlaik tiek gatavota Savienības daudzgadu programma laika periodam pēc 2021. gada, veicot plašu apspriešanos ar ieinteresētajām personām, galalietotājiem un zinātniekiem (KDDD 7. pielikums). Tā būs saskaņota ar jauno EJZF un ietvers atjauninātus sugu, pārvaldības apgabalu un sociālekonomisko mainīgo rādītāju sarakstus. Tā ietvers arī pārskatītas datu vākšanas prasības attiecībā uz jutīgajām sugām, atpūtas zveju, diadromajām sugām, akvakultūru un jūras ekosistēmām, kā arī pārskatītu obligāto jūrā veicamo zinātnisko apsekojumu sarakstu un pārskatītas datu vākšanas robežvērtības.

2.2. Daudzgadu darba plāni

Saskaņā ar Savienības daudzgadu programmu dalībvalstis iesniedz Komisijai valsts daudzgadu darba plānus, izmantojot veidnes un ievērojot iesniegšanas pamatnostādnes, kas izklāstītas īpašā lēmumā (KDDD 8. pielikums)¹³. Pēc tam, kad ZZTEK ir veikusi šo darba plānu zinātnisko pārskatīšanu, Komisija tos apstiprina. Dalībvalstis katru gadu var iesniegt grozījumus savos darba plānos.

Komisija ir pieņēmusi 27 dalībvalstu daudzgadu darba plānus 2017.–2019. gadam un 35 grozījumus (19 no tiem attiecībā uz 2018. gadu, lai pielāgotos DVS regulai, un 16 — attiecībā uz 2019. gadu). Grozījumi tika veikti pēc i) ZZTEK vai Komisijas novērojumiem par 2016. gadā pieņemtajiem darba plāniem; ii) ZZTEK vai Komisijas novērojumiem par dalībvalstu gada pārskatiem; iii) RKG un PGECON ieteikumiem; un iv) izmaiņām zvejniecībā, kas ietekmēja paraugu vākšanu.

2019. gada decembrī pēc ZZTEK pozitīva novērtējuma¹⁴ Komisija pieņēma 27 jaunus darba plānus attiecībā uz Savienības daudzgadu programmu 2020.–2021. gadam.

2.3. Gada pārskati

Dalībvalstīm katru gadu ir jāziņo par savu darba plānu īstenošanu, ievērojot formātus un laika grafikus, kas noteikti īpašā lēmumā¹⁵. 2017.–2019. gada ziņošanas periodā visas dalībvalstis gada pārskatus iesniedza noteiktajā laikā.

ZZTEK novērtē dalībvalstu gada pārskatus¹⁶. Komisija, pamatojoties uz šo novērtējumu un izmantojot Datu nosūtīšanas uzraudzības instrumentu, sadarbojas ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu turpmākus pasākumus, korekcijas gada gaitā un to, lai minētie secinājumi tiktu integrēti pašreizējā darbā un plānošanā. Galalietotāji sniedz atsauksmes par datu nosūtīšanas problēmām (datu nenosūtīšanu), kas tiek analizētas un sadalītas pa kategorijām (pēc nozīmīguma, veida, pārklājuma, kvalitātes, savlaicīguma); un dalībvalstis veic turpmākus

¹¹ Šī Savienības daudzgadu programma jau bija daļēji saskaņota ar jauno DVS regulu, jo īpaši attiecībā uz: 1) datu vākšanu, kas balstīta uz galalietotāju vajadzībām un pielāgota attiecīgajam jūras reģionālajam līmenim; 2) datiem, kas ļauj veikt pētniecību un resursu pārvaldību atbilstoši KZP mērķim par maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu un izkraušanas pienākumam; 3) datiem par zvejniecības ietekmi uz jūras vidi plašākā nozīmē (ekosistēmām, aizsargātajām sugām, dzīvotnēm); un 4) plašākiem datiem par atpūtas zveju, akvakultūru, zivsaimniecības ekonomiku un zivju pārstrādi.

¹² Šis sadalījums izriet no jaunajiem noteikumiem DVS regulā (4. panta 1. punkts).

¹³ Komisijas Īstenošanas Lēmums (ES) 2016/1701 (2016. gada 19. augusts).

¹⁴ Attiecībā uz 21 no šiem darba plāniem ZZTEK iesniedza piezīmes, kas ir jāņem vērā dokumentos, kuri tiks iesniegti turpmāk.

¹⁵ Komisijas Īstenošanas Lēmums (ES) 2018/1283 (2018. gada 24. augusts).

¹⁶ <https://stecf.jrc.ec.europa.eu/reports/dcf-dcr>.

pasākumus¹⁷. Komisija kopš 2018. gada ir paātrinājusi savu darbību, un tā rezultātā ir vērojamas pozitīvas tendences saistībā ar datu nosūtīšanas problēmu risināšanu un dalībvalstu snieguma uzlabošanu.

Komisija 2018.–2019. gadā analizēja dalībvalstu sniegumu laika periodā no 2014. līdz 2017. gadam, ņemot vērā pienākumu neizpildes kritērijus attiecībā uz EJZF finansējumu. Tika atzīts, ka 21 dalībvalsts sniegums ir apmierinošs. Analīzē tika identificētas sešas dalībvalstis, kuru sniegumu un datu sniegšanas darbības vajadzētu būtiski uzlabot. Dialogā ar šīm dalībvalstīm tika konstatētas jomas, kurās ir jāveic uzlabojumi, un par tām tika panākta vienošanās; uzlabojumi ir jāveic nekavējoties un ir jāpiemēro turpmākajos darba plānos (un darba plānu grozījumos). Ar vienu no šīm sešām dalībvalstīm tika panākta vienošanās par īpašu *rīcības plānu* (kas tiek stingri īstenots kopš 2020. gada). 2018./2019. gadā panāktais sniegums tiks novērtēts 2020. gada otrajā pusgadā.

Saistībā ar datu vākšanu par zvejniecību tālākajos reģionos nolūkā atbalstīt zinātniska ieteikuma sagatavošanu un KZP īstenošanu kopumā ir konstatēti ierobežojumi. 2020. gadā ZZTEK izdeva ieteikumu par datu vākšanas uzlabošanu un Jūrlietu un zivsaimniecības ĢD sāka pētījumu, lai iegūtu sistemātisku pārskatu par datu vajadzībām un iespējamo pieeju nākotnē.

2.4. Izmēģinājuma projekti

Saskaņā ar 2017.–2019. gada un 2020.–2021. gada Savienības daudzgadu programmu dalībvalstīm ir jāīsteno izmēģinājuma projekti, lai izpētītu un izstrādātu datu vākšanas metodes vairākās jomās:

- i) atpūtas zveja;
- ii) zvejas darbību ietekme uz jūras bioloģiskajiem resursiem un jūras ekosistēmām;
- iii) sociālie dati par nodarbinātību;
- iv) vides dati attiecībā uz akvakultūru (KDDD 9. pielikums).

Lielākā daļa izmēģinājuma projektu joprojām tiek īstenoti, pilnīgi rezultāti ir gaidāmi 2020.–2022. gadā. Kad minētie projekti būs pabeigti, to rezultāti ir pilnībā jāintegrē dalībvalstu regulārajās datu vākšanas darbībās¹⁸ un RKG attiecīgos gadījumos ir jākoordinē šis process jūras baseinu līmenī.

2.5. Reģionālā pieeja īstenošanā

¹⁷ Lai gan lielākā daļa galalietotāju sniedz atsauksmes, pastāv izņēmumi — piem., *GFCM* nav sniegusi galalietotāju atgriezenisko saiti dalījumā pa dalībvalstīm.

¹⁸ Sākotnējie rezultāti jau tiek integrēti dalībvalstu regulārajās datu vākšanas darbībās, vai arī dalībvalstis pēta alternatīvas gadījumos, kad pārbaudītās metodes nedevis gaidītos rezultātus.

Ar ES tiesību aktiem datu vākšanas jomā ilgi ir mēģināts veicināt reģionālo sadarbību, un reģionālās koordinācijas sanāksmes notiek kopš 2000. gadu vidus. Sekojot reģionalizācijas pieejai jaunajā KZP, DVS regulā ir paredzēta prasība par RKG izveidi. Reģionālā sadarbība uzlabo datu vākšanas efektivitāti un lietderīgumu, pateicoties tam, ka notiek dalīšanās ar zinātību, datiem, zināšanām un uzdevumiem, kā arī tiek īstenoti reģionālie sadarbības un standartizācijas pasākumi. Ir paredzēts, ka šāda sadarbība palielinās valstu darba plānu saskaņotību un galu galā tiks izstrādāti reģionāli darba plāni.

RKG apvieno attiecīgā jūras baseina dalībvalstis nolūkā koordinēt datu vākšanas plānošanu un īstenošanu. Visas RKG organizē gada sanāksmes (KDDD 2. pielikums), un lielākā daļa no tām organizē arī starpsesiju un apakšgrupu sanāksmes. Finansiālais atbalsts reģionālo darbību attīstīšanai ar RKG starpniecību ir ticis sniegts, izmantojot pētniecības dotācijas.

RKG uzlabo konsekvenci datu vākšanā attiecīgajā jūras baseinā, izmantojot saskaņotas metodikas un pieejas attiecībā uz datu pieprasījumu izpildi, sadarbību dalībvalstu veiktajos zinātniskajos apsekojumos (piem., uzdevumu sadale), paraugu vākšanas darbību koordinēšanu, ar datiem saistīto problēmu risināšanu (piem., kvalitātes pārbaudes pirms datu augšupielādes, turpmāki pasākumi saistībā ar problēmām, par kurām ziņots, izmantojot Datu nosūtīšanas uzraudzības instrumentu) un ar reģionālajām datubāzēm saistītā darba koordinēšanu. RKG strādā arī pārreģionālā līmenī, risinot jautājumus, kas attiecas uz citiem jūras baseiniem. To lēmumi un darbības ir noteiktas ieteikumos (KDDD 10. pielikums) un katru gadu tiek apspriestas ar ZZTEK, kā arī tiek nodrošināti pienācīgi turpmāki pasākumi.

Kopš 2017. gada RKG ir sākušas izstrādāt reģionālos darba plānus. Šā procesa ietvaros RKG ir jāapsver iespējamās izmaiņas paraugu vākšanā, finansējuma ierobežojumi, problēmjaudājumi saistībā ar kopīgu procedūru īstenošanu starp atšķirīgām dalībvalstīm un RKG darba sasaiste ar to darbu, ko veic dalībvalstu valsts administrācijas.

RKG un *PGECON* periodiski tiek ar Komisiju, valstu korespondentiem un galalietotājiem koordinācijas, kopīgo lēmumu un galalietotāju sanāksmēs, lai koordinētu un apspriestu datu vākšanas darbības.

Gada koordinācijas sanāksmēs RKG/*PGECON* priekšsēdētāji, Komisija un galalietotāji risina šādus jautājumus:

- i) konverģences nodrošināšana RKG darbā;
- ii) RKG ieteikumu apspriešana un grupēšana, lai sekmētu sinerģijas;
- iii) saiknes starp RKG un *PGECON* stiprināšana;
- iv) Eiropas mēroga problēmu identificēšana un darbību ierosināšana;
- v) sadarbības ar galalietotājiem un Komisiju uzlabošana; un
- vi) RKG un *PGECON* atpazīstamības vairošana.

RKG gada sanāksme ar galalietotājiem (piem., *ICES*, *ZZTEK*, *RZPO*) ir būtisks pasākums, kuras gaitā var identificēt galalietotāju vajadzības un apspriest turpmākos datu pieprasījumus un datu nosūtīšanas problēmas.

3. Datu vākšanas finansēšana

3.1. Finansējums dalītās pārvaldības kārtībā

EJZF ir tiesiskais pamats attiecībā uz ES finansējuma piešķiršanu datu vākšanas darbībām. Tajā paredzēts datu vākšanas finansējumu piešķirt dalītās pārvaldības kārtībā starp Komisiju un dalībvalstu iestādēm¹⁹. EJZF finansējums veicina DVS īstenošanu un pareizu darbību un — plašākā nozīmē — arī zinātniskā ieteikuma izstrādi un izmantošanu²⁰.

Laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam dalībvalstis kopumā datu vākšanas vajadzībām ir iezīmējušas līdzekļus 532 miljonu EUR apmērā (KDDD 11. pielikums). Šie līdzekļi ir piešķirti valstu aploksnēs, un tie ir jāpapildina ar valstu finansējumu (25 % apmērā no ES finansējuma).

Finanšu informācija par dažādiem datu vākšanas elementiem ir sniegta Zivsaimniecības un akvakultūras uzraudzības un izvērtēšanas²¹ ziņojumā par DVS izdevumiem, kas radušies dalībvalstīm EJZF perioda laikā. Personāla izmaksas un izmaksas saistībā ar pētniecības kuģiem veido vidēji gandrīz 80 % no kopējām DVS izmaksām, savukārt sociālekonomisko datu vākšana — aptuveni 7–8 %. Tas nozīmē, ka aptuveni 90 % no izmaksām ir tieši vai netieši saistīti ar bioloģisko un vides datu vākšanu.

Atbilstība kā nosacījums EJZF finansējuma saņemšanai tiek pārbaudīta saskaņā ar pieciem kritērijiem, kas noteikti Regulā (ES) 2015/1930²². Pienākumu neizpildes dēļ finansiālo atbalstu ir iespējams apturēt, pārtraukt vai likt atmaksāt²³. Kopumā dalībvalstis ir labi izpildījušas šos kritērijus. Ziņošanas perioda laikā netika konstatēti datu vākšanas pienākumu pārkāpumi un finansiālas darbības netika ierosinātas.

3.2. Reģionālo dotāciju finansēšana tiešās pārvaldības ietvaros

Komisija ir sniegusi atbalstu reģionālās sadarbības stiprināšanai, piešķirot darbības dotācijas²⁴. Finansētajos pētījumos (kopumā gandrīz 2 miljonu EUR apmērā) ir izstrādāti instrumenti, formāti un metodikas, tostarp reģionāla līmeņa datu apmaiņas nolīgumi, attiecībā uz reģionālu paraugu vākšanu saistībā ar datu vākšanu par kopīgajiem krājumiem (KDDD 12. pielikums). Tika finansēti četri pētījumi: *FishPi2* (zivsaimniecības bioloģiskie dati Ziemeļjūrā, Ziemeļu Ledus okeāna austrumu daļā un Atlantijas okeāna ziemeļu daļā); *STREAM* (zivsaimniecības bioloģiskie dati Vidusjūrā un Melnajā jūrā); *RECOLAPE* (tālu

¹⁹ Pirms 2014. gada datu vākšana tika finansēta tiešās pārvaldības sistēmas ietvaros.

²⁰ Starpposma novērtējuma pētījumā par EJZF tiešās pārvaldības komponenta īstenošanu tika secināts, ka “kopumā EJZF tiešās pārvaldības ietvaros finansētie zinātniskie ieteikumi un datu vākšana tiek īstenota ar labi izstrādātu procesu starpniecību, lai nodrošinātu, ka ieteikumi un dati ir iedarbīgi informācijas nodrošināšanā KZP mērķu sasniegšanai” (53. punkts). Šis ziņojums attiecas uz laikposmu no 2014. līdz 2016. gadam. Minētajā laikposmā datu vākšana un zinātniskais ieteikums tika īstenoti tiešās pārvaldības sistēmas ietvaros. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1f424d68-d670-11e8-9424-01aa75ed71a1/language-en>.

²¹ Zivsaimniecības un akvakultūras uzraudzības un izvērtēšanas atbalsta vienība EJZF, datu vākšanas izdevumu kategorijas — galīgais ziņojums, 2020. Nav publiski pieejams. Periods, uz kuru attiecas dati, ir 2017. un/vai 2018. gads, t. i., paši pēdējie gadi, par kuriem bija pieejami dati. Ne visas dalībvalstis tika apsektas.

²² Komisijas Deleģētā regula (ES) 2015/1930 (2015. gada 28. jūlijs), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 5508/2014 par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu papildina attiecībā uz finanšu korekciju apmēra noteikšanas un vienotas likmes finanšu korekciju piemērošanas kritērijiem un groza Komisijas Regulu (EK) Nr. 665/2008 (OV L 282, 28.10.2015, 2. lpp.).

²³ Kritēriji ir šādi: datu vākšana, datu vākšanas darbību koordinācija valsts līmenī; reģionālā koordinācija ar dalībvalstīm, gada ziņojumu iesniegšana un datu nodrošināšana galalietotājiem (datu nenosūtīšana).

²⁴ MARE 2016/22, https://ec.europa.eu/fisheries/call-proposals-mare201622_en.

migrējošas sugas); un *SECFISH* (sociālekonomiskie dati par zivsaimniecību, akvakultūru un pārstrādi)²⁵.

Pētījumi tika veikti 2019. gada vidū un ir snieguši virkni iespējamu instrumentu un priekšlikumu dalībvalstu darbībām, jo īpaši jomās, kurās konstatētas jaunas problēmas, turklāt nodrošinot reģionālu dimensiju (piem., dati par aizsargātām un jutīgām sugām, mazapjoma zveju un atpūtas zveju jūrā). Šos rezultātus var izmantot reģionālo darba plānu izstrādē; alternatīvi tos varētu koordinētā veidā izmantot valsts darba plānos.

SECINĀJUMI

Uzticami un pilnīgi dati ir pamats tam, lai tiktu izstrādāts labākais pieejamais zinātniskais ieteikums, kas savukārt ir būtisks lēmumu pieņemšanā un pārvaldībā KZP ietvaros.

Ar Regulu (ES) 2017/1004 tiek izveidota DVS. Tā ir labi izstrādāta regulatīvā sistēma, kas nodrošina dalībvalstīm atbilstošu struktūru, instrumentus un elastību datu vākšanai zivsaimniecības un akvakultūras nozarēs, atbalstot zinātni un zinātniskā ieteikuma sagatavošanu.

Kā decentralizēta sistēma, kuras ietvaros dalībvalstis vāc, glabā un sniedz datus galalietotājiem, DVS lielā mērā ir atkarīga no sarežģītas koordinācijas starp iesaistītajiem dalībniekiem. Šie dalībnieki jo īpaši ir *Komisija*, kas uzrauga un atbalsta īstenošanu; *dalībvalstu struktūras*, kas vāc datus; *reģionālās koordinācijas grupas*, kas standartizē metodes un procesus reģionālā līmenī; un datu *galalietotāji*. Galalietotājiem ir vitāli svarīga loma datu vajadzību definēšanā, kā arī tāpēc, ka tie sniedz atsauksmes par iesniegto datu kvalitāti.

Nepieciešamās struktūras un darbības kārtība šā procesa nodrošināšanai nu jau ir labi izprasta, to ir atzinuši visi saistītie dalībnieki un tā tiek izmantota, tostarp starptautiskā līmenī. Valsts korespondentu iecelšanai ir bijusi svarīga loma, lai nodrošinātu sistemātisku Komisijas un dalībvalstu sadarbību īstenošanas jomā. ES finansējuma apguve datu vākšanas nolūkā EJZF ietvaros ir relatīvi augsta, un to varētu interpretēt kā dalībvalstu apņemšanos investēt līdzekļus datu vākšanā un panākt rezultātus. Komisijas (ar ZZTEK atbalstu) aktīva sadarbība ar dalībvalstīm ļauj īstenot pastāvīgu uzraudzību un uzlabojumus.

Saskaņā ar jauno KZP lielāks uzsvars DVS ir likts uz reģionalizāciju. RKG attīsta savu lomu un ziņošanas perioda laikā ir nostiprinājušās, tā rezultātā konsolidējot savas darba metodes. Ar īpašu pētniecības dotāciju atbalstu tika panākti pirmie taustāmie rezultāti (instrumentu un priekšlikumu formā attiecībā uz reģionālo paraugu vākšanu dažādos reģionos). RKG, paplašinot un pastiprinot savas darbības, pašlaik saskaras ar operatīviem ierobežojumiem, un to darbībai nākamajā periodā, iespējams, būs nepieciešams papildu atbalsts. Turpmākās attīstības rezultātā būtu jāizstrādā reģionālie darba plāni, kuri būtu saskaņoti RKG līmenī un kurus īstenotu dalībvalstis, kā arī būtu jāidentificē Vidusjūras un Melnās jūras reģionālās datubāzes mitinātājs un pēc tam jāizveido šī datubāze.

²⁵ <https://datacollection.jrc.ec.europa.eu/regional-coordination>.

Kopumā turpmākajos gados būtu jāpievērš uzmanība DVS īstenošanas nostiprināšanai, pastāvīgi sadarbojoties ar dalībvalstīm. Tas ietver gaidāmo problēmu risināšanu (piem., saistībā ar aizsargātajām un apdraudētajām sugām vai plašākām zināšanām par ekosistēmām); reaģēšanai uz mainīgajām vajadzībām (kuras identificējuši galalietotāji) un to integrēšanai; procesu racionalizēšanai un vienkāršošanai; un metožu un to piemērošanas jūras baseinu līmenī turpmākai uzlabošanai un saskaņošanai. Saistībā ar Savienības daudzgadu programmu, sākot no 2021. gada, gan dalībvalstis, gan RKG saskarsies ar skaidri paredzamām problēmām: nodrošināt, ka izmēģinājuma projektu un dotācijas saņēmušo pētījumu rezultāti tiek integrēti dalībvalstu darba plānos un ka RKG sagatavo reģionālos darba plānus, jo īpaši attiecībā uz jaunajām problēmām.

Lai nodrošinātu datu vākšanas un līdz ar to arī zinātniskā ieteikuma ilgtermiņa funkcionēšanu saskaņā ar KZP, vitāls priekšnosacījums daudzajiem datu vākšanā iesaistītajiem dalībniekiem ir paredzamība. Papildus stabilas perspektīvas nodrošināšanai attiecībā uz DVS un saistītajiem tiesību aktiem izšķirīgs aspekts ir pietiekama finansējuma piešķiršana saskaņā ar jauno EJZF — gan no Savienības, gan valstu finanšu avotiem.